

Oprávněná osoba ve smyslu § 19 odst. 2 zákona č. 87/1991

Oprávněná osoba ve smyslu § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb., je osoba, která byla rehabilitována jen podle dříve platného zákona č. [82/1968](#) Sb., ale nikoli osoba, které byla rehabilitována podle zákona č. [119/1990](#) Sb.

Oprávněná osoba ve smyslu § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb., je osoba, která byla rehabilitována jen podle dříve platného zákona č. [82/1968](#) Sb., ale nikoli osoba, které byla rehabilitována podle zákona č. [119/1990](#) Sb.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 6.6.2000, sp.zn. 28 Cdo 1711/99)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp.zn. 21 C 1520/95 tak, že trušil rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec z 27.4.1999, sp.zn. 30 Co 200/99, i rozsudek Okresního soudu v Liberci z 24.8.1998, čj. 21 C 1520/95-63 a věc vrátil k dalšímu řízení Okresnímu soudu v Liberci.

Z odůvodnění :

Žalobou, podanou u soudu 21.9.1994, původně žalujícím J. M., byl uplatněn nárok na zaplacení 60.000 Kč jako finanční náhrady podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. V žalobě bylo uvedeno, že J. M. byl odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Liberci z 8.9.1953, sp.zn. 1 T 18/53, k trestu odnětí svobody na 23 roky, z nichž pak byl ve výkonu trestu 9 roků, a byl také odsouzen k trestu propadnutí majetku ; k rehabilitaci J. M. podle zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci, došlo rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem z 31.8.1992, sp.zn. Rt 346/91. Nárok na finanční náhradu za celý majetek propadlý státu byl žalujícím uplatněn u Ministerstva financí ČR dne 27.3.1992, ale bezvýsledně.

Žalovaný stát - Ministerstvo financí ČR navrhl zamítnutí žaloby s tím, že v daném případě šlo o propadlý majetek, jehož součástí byla nemovitost, takže náhrada podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. tu nepřichází v úvahu ; kromě toho byl nárok na finanční náhradu uplatněn žalujícím po uplynutí propadené zákonné lhůty.

Soud prvního stupně v průběhu řízení zjistil, že původní žalobce J. M. zemřel 17.6.1996, seznámil se s obsahem spisu Okresního soudu v České Lípě sp.zn. 12 D 623/96, o projednání dědictví po uvedeném zůstaviteli, a jednal pak v řízení dále se žalobkyní J. P., dcerou původního žalobce, která

byla jeho jedinou dědičkou; v řízení byla pak vyslechnuta žalobkyně jako účastnice řízení a byl konstatován obsah listinných dokladů, předložených účastníky řízení. Rozsudkem Okresního soudu v Liberci z 24.8.1998, čj. 21 C 1520/95-63, ve znění opravného usnesení z 15.10.1998, čj. 21 C 1520/95-67, bylo žalované České republice - Ministerstvu financí ČR uloženo zaplatit žalobkyni 60.000 Kč se 16% úrokem od 19.9.1994 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku; žalobkyni byla také přiznána náhrada nákladů řízení částkou 8.409 Kč, kterou bylo žalovanému uloženo zaplatit do 3 dnů od právní moci rozsudku.

V odůvodnění svého rozsudku soud prvního stupně uvedl, že celý majetek otce žalobkyně J. M. propadl státu na základě rozhodnutí, vydaného v trestním řízení soudním v roce 1953. Nemovitý majetek J. M. nevlastnil a byl pouze národním správcem mlýna na čp. 358 v J.; do tohoto mlýna si zakoupil výrobní zařízení, které také propadlo státu. J. M. uplatnil za svého života nárok na finanční náhradu za svůj majetek a podal také žalobu o zaplacení této finanční náhrady. Soud prvního stupně byl toho názoru, že J. M. uplatnil za svého života žádost o finanční náhradu dne 30.8.1992 včas, a byl také toho názoru, že součástí jeho majetku nebyla nemovitost, takže žalobci náleží náhrada podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. částkou 60.000 Kč. Výrok o nákladech řízení byl soudem prvního stupně odůvodněn ustanoveními § 142 odst. 1 občanského soudního řádu.

O odvolání žalovaného rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozsudkem z 27.4.1999, sp.zn. 30 Co 200/99. Rozsudek soud prvního stupně byl změněn tak, že žaloba žalobkyně byla zamítnuta. Bylo rozhodnuto, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud uvedl, že na rozdíl od soudu prvního stupně má za to, že v daném případě nejsou dány zákonné předpoklady k přiznání finanční náhrady podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. Součástí majetku původního žalobce J. M. nebyla nemovitost, avšak nedošlo tu ke zrušení rozhodnutí soudu o propadnutí majetku podle zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci. Rozsudek soudu o propadnutí majetku J. M. byl totiž zrušen už v roce 1969, a to podle zákona č. [82/1968](#) Sb.; již tehdy došlo ke vzniku nároku podle ustanovení § 27 písm. f/ zákon č. [82/1968](#) Sb. Výjimku podle ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. tu nebylo možné použít, protože tu nešlo o nemovité věci, jež by nebyly vráceny. Změnil proto odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 220 odst. 1 občanského soudního řádu tak, že se žaloba žalobkyně zamítá. Výrok o nákladech řízení byl odvolacím soudem odůvodněn ustanoveními § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 občanského soudního řádu.

Rozsudek odvolacího soudu byl doručen advokátu, který žalobkyni v řízení zastupoval, dne 2.6. 1999 a dovolání ze strany žalobkyně bylo podáno u dovolacího soudu 7.6.1999, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 občanského soudního řádu.

Dovolatelka ve svém dovolání navrhovala, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a aby věc byla vrácena k dalšímu řízení. Dovolatelka vytýkala rozsudku odvolacího soudu nesprávné právní posouzení věci.

Podle názoru dovolatelky byla splněna podmínka uvedena v ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. v daném případě, protože rozsudek Krajského soudu v Liberci z 8.9.1953, sp.zn. 1 T 18/53, jímž bylo vysloveno propadnutí majetku J. M., byl skutečně zrušen výrokem rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem z 31.8.1992, sp.zn. Rt 346/91, podle zákona č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci. Podle názoru dovolatelky není v ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. vyloučena možnost poskytnutí finanční náhrady i pokud by dříve došlo ke zrušení rozsudku trestního

soudu také už rozhodnutím soudu vydaným podle zákona č. [82/1968](#) Sb. Dovolatelka byla také toho názoru, že ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. se týká jen případů, v nichž rozhodnutí podle zákona č. [119/1990](#) Sb. nepřicházelo vůbec v úvahu, tj. došlo -li k rozhodnutí o rehabilitaci pouze podle zákona č. [87/1991](#) Sb., ovšem jen za předpokladu, že šlo o finanční náhradu za nemovité věci.

Ve vyjádření k dovolání dovolatelky uvádělo Ministerstvo financí ČR, že rozhodnutí odvolacího soudu je v souladu s ustanoveními zákona č. [87/1991](#) Sb. V daném případě je rozhodující skutečnost, že trestní rozsudek, kterým byl původní žalobce J. M. odsouzen v roce 1953 i k trestu propadnutí majetku, byl zrušen včetně rozhodnutí na něj navazujícího rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem z 13.6.1969, sp.zn. 13 Tz 14/69. Tato skutečnost je v daném případě pro posouzení celé věci velmi důležitá, neboť je zřejmé, že rehabilitace podle zákona č. [119/1990](#) Sb. byla tu zcela formální, protože ve skutečnosti byl otec žalobkyně rehabilitován již podle zákona č. [82/1968](#) Sb.

Při posuzování tohoto dovolání vycházel dovolací soud z ustanovení článku II. odst. 1 zákona č. [238/1995](#) Sb., podle něhož ustanovení tohoto zákona, jímž byl změněn a doplněn občanský soudní řád, zákon č. [99/1963](#) Sb., platí i na řízení, která byla zahájena před účinností zákona č. [238/1995](#) Sb., tj. před 1.1.1996 ; viz článek V. zákona č. [238/1995](#) Sb..

Dovolání tu bylo přípustné podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a/ občanského soudního řádu, protože směřovalo proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Dovolatelka vytýkala, že rozsudek odvolacího soudu nesprávně posoudil věc po právní stránce, když “ skutkové okolnosti případu byly zjištěny řádně a nejsou k nim výhrady”.

Nesprávné právní posouzení věci může spočívat buď v tom, že soud použil na projednávanou právní věci nesprávný právní předpis anebo že si použitý právní předpis nesprávně vyložil / viz k tomu z rozhodnutí uveřejněného pod č. 3/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek text na str. 13 /. V daném případě posoudil odvolací soud projednávanou právní věc podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb., které se nepochybně na tuto právní věc vztahovalo a účastníci řízení na ně také v průběhu řízení poukazovali. V řízení o dovolání bylo třeba se ještě zabývat tím, zda si odvolací soud toto ustanovení správně vyložil.

Podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. v případě, že celý majetek občana, jehož součástí nebyla nemovitost, přešel na stát na základě soudního rozhodnutí, které bylo nebo bude zrušeno podle zákona č. [119/1990](#) Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. [47/1991](#) Sb., popřípadě na základě rozhodnutí, které se zrušuje podle zákona č. [87/1991](#) Sb., přísluší oprávněné osobě náhrady ve výši 60.000 Kč.

Podle ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. mají nároky uvedené v § 19 odst. 1 téhož zákona / tehdy nároky oprávněných osob, splňují -li podmínky uvedené v § 3 odst. 1, popřípadě v § 3 odst. 4 zákona č. [87/1991](#) Sb./ i osoby, kterým vznikl nárok na odškodnění podle § 27 odst. 1 písm. f/ zákona č. [82/1968](#) Sb., o soudní rehabilitaci, pokud jde o nemovité věci, které nebyly vráceny.

V ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. jde o soudní rozhodnutí, na jehož základě převzal stát celý majetek fyzické osoby, občana, tedy o rozhodnutí o propadnutí majetku, propadnutí věci

nebo zabrání věci / srov. k tomu § 23 odst. 2 zákona č. 119/1990 ./, pokud se jich týká, co do jejich zrušení, zákon č. [119/1990](#) Sb. ve znění zákona č. [47/1991](#) Sb.

Zákon č. [119/1990](#) Sb., o soudní rehabilitaci, upravuje zrušení rozhodnutí, které má na zřeteli ustanovení § 1 tohoto zákona, jednak v oddíle druhém, " Zrušení rozhodnutí ze zákon ", a jednak v oddíle třetím, Zrušení rozhodnutí v přezkumném řízení".

Pokud jde o zrušení rozhodnutí ze zákona, je uvedeno v § 2 odst. 1 zákona č. [119/1990](#) Sb., že se rozhodnutí zrušuje k datu, kdy bylo vydáno nejen pravomocné odsuzující rozhodnutí vyhlášené v době od 25.2.1948 do 1.1.1990, týkající se skutků spáchaných po 5.5.1945, jež jsou uvedeny pod a/ až f/, ale také všechna další rozhodnutí v téže trestní věci na ně obsahově navazující. Protože výraz "další rozhodnutí "nelze chápat jen časově jako rozhodnutí později následující, jde tu nepochybně i o rozhodnutí o propadnutí majetku, vyslovená v pravomocném odsuzujícím rozhodnutí o spáchání trestního činu.

V ustanovení § 2 odst. 1 písm. c/ zákona č. [119/1990](#) Sb. jsou kromě jiných pravomocných odsuzujících rozhodnutí uvedena také pravomocná odsuzující rozhodnutí podle zákona č. 86/1950 Sb. / dříve platného trestného zákona / pro trestný čin velezrady podle § 78 odst. 2 písm. b/, c/ d/ a e/ tohoto zákona .

Jestliže tedy v daném případě původní žalobce J. M., narozený 24.4.1913, byl odsouzen rozsudkem Krajského soudu v Liberci z 8.9.1953, pod sp.zn. 1 T 18/53, pro trestný čin velezrady podle ustanovení § 78 odst. 2 písm. a/ a odst. 1 písm. c/ a odst. 3 písm. d/ zákona č. 86/1950 Sb., potom tedy je nutno pravomocné odsuzující soudní rozhodnutí pokládat za zrušené ze zákona podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. c/ zákona č. [119/1990](#) Sb., a to podle závěrečného textu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. [119/1990](#) Sb. / " jakož i všechna další rozhodnutí v téže věci na ně obsahově navazující" / i včetně rozhodnutí o propadnutí majetku. Ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. bylo tedy citované odsuzující rozhodnutí Krajského soudu v Liberci z 8.9.1953, sp.zn. 1 T 18/52, rozhodnutím zrušeným ze zákona ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. c/ zákona č. [119/1990](#) Sb.; ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. žádné výjimky z pojmu "soudní rozhodnutí, které bylo zrušeno podle zákona č. 119/1990 Sb" neuvádí a nelze dovozovat, že tu bylo míněno jen rozhodnutí zrušené rozhodnutí v přezkumném řízení / srov. oddíl třetí zákona č.119/1990 Sb ./ a nikoli rozhodnutí zrušené ze zákona / viz oddíl druhý zákona č. [119/1990](#) Sb. /.

Pokud jde o výklad ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb., vyplývá z jeho slovního znění, obsahu, smyslu a účelu, že tu jde o osoby, které byly rehabilitovány jen podle dříve platného zákona č. [82/1968](#) Sb., ale nikoli o osoby, které byly rehabilitovány podle zákona č. [119/1990](#) Sb.

Odvolací soud ovšem v daném případě vycházel z jiného výkladu ustanovení § 13 odst. 2 a § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. Proto nemohl dovolací soud pokládat jeho rozhodnutí za správné, a to z hlediska právního posouzení věci ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) občanského soudního řádu, jak to má na zřeteli ustanovení § 243b odst. 1 občanského soudního řádu. Proto odvolací soud přikročil ke zrušení rozsudku odvolacího soudu podle ustanovení § 243b odst. 5 občanského soudního řádu.

Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí zčásti i na rozsudek soudu prvního stupně, který se nezabýval otázkami vztahu ustanovení § 13 odst. 2 a § 19 odst. 2 zákona č. [87/1991](#) Sb. v souvislosti s ustanoveními zákona č. [82/1968](#) Sb. i ustanoveními zákona č. [119/1990](#) Sb., zrušil dovolací soud i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil k dalšímu řízení.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)